

SLOVENSKI

vestnik

GLASILO SLOVENSKE KOROŠKE

LETNIK VIII.

CELOVEC, SOBOTA, 31. JANUAR 1953

STEV. 7 (558)

Koroški Slovenci ne bomo volili Steinacherja

Minuli četrtek je zasedal v Celovcu Pokrajinski odbor Demokratične fronte. Skoro 50 predstavnikov iz vseh naših krajev je sodelovalo in soodločalo pri razpravljanju o odločitvi Demokratične fronte za državno in deželno-zborske volitve. Vsi navzoči so enodušno obsodili vodstvo NS-a, ker je odklonilo vsa prizadevanja DF in posredovalne skupine Jake Reichmana za skupni nastop Slovencev pri volitvah. Vsi so ugotovili, da ima kandidatura

dr. Tischlerjeve KDS samo ta namen, da v interesu sovražnikov slovenskega ljudstva prepreči slovensko zastopstvo v deželnem zboru. V temeljiti presoji položaja, pri čemer je bila dana vsakomur široka demokratična možnost, da pove svoje mnenje in iznese svoje predloge, so zelo aktivno sodelovali skoro vsi zbrani predstavniki s terena. Po skupnih prizadevanjih za najboljšo rešitev v danih razmerah so navzoči brez izjeme soglasno sklenili, da

ri odvisna od odnosov med Koroško in Slovenijo, od odnosov med Avstrijo in Jugoslavijo. Na Koroškem vidimo, kdo je pobornik dobrega sosedstva z Jugoslavijo in kdo so njegovi nasprotniki.

Zato je v današnjih pogojih edino pravilno in tudi za obrambo naših pravic najbolj koristno, da se koroški Slovenci odločimo pri volitvah dne 22. februarja tja, kjer na podlagi izkušenj zadnjih let lahko sklepamo, da bomo našli vsaj nekaj razumevanja za naše demokratične težnje po ohranitvi našega jezika in naših kulturnih dobrin in kjer se kaže pripravljenost za dobro sosedstvo z matičnim narodom. Koroški Slovenci smo pristaši miru in prijateljskega sožitja v deželi in bomo s svojo odločitvijo za volitve doprinesli k temu, da se ne bodo uresničili načrti, ki jih kujejo pod Steinacherjevim vodstvom danes v Velikovecu, jutri pa bi jih radi uresničevali drugod in povsod na Koroškem in ne le tu, temveč v vsej Avstriji in v nemškem svetu sploh, kjer so tik pred božičem prav pod vodstvom Steinacherja spet začeli snovati zaroto proti sosednim narodom z načrti poživitve VDA.

Demokratična fronta poziva koroške Slovence

naj glasujejo pri državno- in deželnozbornskih volitvah dne 22. februarja t. l.

za Socialistično stranko Avstrije

kot predstavnico delovnih ljudi in demokratičnih množic.

Za to odločitev so bili m. dr. merodajni naslednji pogledi:

Zeleli smo in tudi vse podvzeli, da bi prišlo do enotnega nastopa Slovencev za volitve. Vodstvo Narodnega sveta pa je narodnim nasprotnikom na ljubo odklonilo vsa prizadevanja. Odločitev za podporo Socialistične stranke pa narekujejo dejstva:

Do predčasnih volitev je prišlo vsled zaostritve odnosov med dosedanjima koalicijskima partnerjema, med SPÖ in ÖVP. Okrepitev reakcionarnega krila v ÖVP, zasedba nekaterih ministrskih sedežev z izrazitimi predstavniki veleindustrije in velekapitala je dovedla do vsejših težav med vladnima strankama. Narasčajoča brezposelnost kot vidna posledica poostrelega ÖVP-jevskega kurza na področju finančne in gospodarske politike meče svoje sence na bodoči razvoj. Kot državljanom nam ne more biti vseeno v katero smer bo ta razvoj šel. Naše ljudstvo je sestavni del delovnih ljudi v državi in hoče po svojih močeh doprinesiti h krepitvi take politike, ki bo upoštevala interese širokih slojev delavcev, kmetov in namščencev.

Tudi političnega razvoja na Koroškem, zlasti kakor se kaže v zadnjih tednih, ne smemo prezreti. Z gospodarske in socialne plati bo ta razvoj odvisen od razmerja sil v celotni državi. Glede težav našega ljudstva po enakopravnem nacionalnem življenju pa bo razvoj na Koroškem odvisen v mnogočem od tega, ali bodo izšli iz volitev okrepljeni tisti, ki že zgolj kot razredni sovražniki hočejo odrekati našemu človeku tudi njegove nacionalne pravice, ali tisti, ki so nam po socialnem sestavu kot avstrijski delovni ljudje najbližji in s katerih gospodarsko in socialno usodo je tesno povezana tudi gospodarska obstojnost naših krajev.

Objektivni pogoji za naše nacionalno življenje so postali v zadnjih letih nekoliko lažji sporedno z izboljšanjem in krepitvijo odnosov med Koroško oz. Avstrijo in Jugoslavijo. Vsi vemo, da se to ni razvilo po zaslugi Steinacherja in njemu sorodnih krogov, tudi ne po volji neonacističnega VdU-ja niti po željah Kominforme in belogardistov v Mohorjevi hiši, marveč proti njihovi volji. Ne smemo prezreti, da so na delu ljudje, ki bi ta razvoj za vsako ceno radi zavrlili. Kaj naj sicer pomeni gonja proti dvojezičnim šolam, ki jo uprizarjajo zadnje čase v Steinacherjevem velikovškem okraju in proti kateri se — ne ravno v lahkih pogojih — zastavlja sedanjí socialistični deželni glavar? V predpripravih za volilno kampanjo je na skupni zborovanju ÖVP-ja v Celovcu padla parola: Wedenig mora proč, na njegovo mesto pa njihov človek. Javna tajnost je, da je za to

mesto, če bi mogli parolo uresničiti, določen Standartenführer Steinacher. Ob vprašanju: Wedenig ali Steinacher, noben naš človek ne bo mogel oklevati z odgovorom.

Za obstoj koroških Slovencev je važno, da ohranijo in še ojačajo žive stike s celoto slovenskega naroda in da tesno naslonjeni na matični narod krepijo svoje gospodarske in kulturne pozicije. Ta možnost pa je v veliki me-

Razkroj v Narodnem svetu koroških Slovencev

Tajnik Narodnega sveta oficijelno odstopil, ker se ne strinja s ozkostrankarskim vodstvom

Tajnik Narodnega sveta koroških Slovencev dipl. trg. Janko Urank, ki je že v zadnjem času sodeloval pri posredovalni skupini g. Jake Reichmana, je začel četrtek na tiskovni konferenci pred koroškimi novinarji oficijelno sporočil svoj odstop iz Narodnega sveta koroških Slovencev. V kratki izjavi ki jo je prebral, med drugim pravi:

„Bil sem sekretar Narodnega sveta koroških Slovencev, one politične skupine, ki je šla leta 1949 z izrazitim katoliškim programom in povezana z ÖVP pod imenom „Krščanska ljudska stranka“ na volišče.

Zaradi te volilne odločitve leta 1949 so bile velike, močno prerešene diference tudi v vrstah organizacije same. Nato je sledil čas, v katerem je kazalo, da bodo uvidevni domači elementi prišli na površje. Ta razvoj ni na zadnje pospeševalo tudi dejstvo, da ÖVP, ki je bila tako rekoč volilna zaveznica, Slovincem nasproti ni pokazala ravno prijateljskega odnosa. V tej zvezi bi kratko opozoril, da krščanski Slovenci kljub obljubam dunajskih in koroških

katoliških ÖVP-jevskih krogov niso mogli doseči nobene svojih upravičenih zahtev, da niti ne govorim o tem, da je na primer Steinacher dobival vedno večji vpliv v ÖVP.

Tako je prišlo na primer tudi do akcijske enotnosti obeh slovenskih strank pri volitvah za kmetijsko zbornico. Sam sem bil s številnimi enakomiselnimi Slovenci v Narodnem svetu koroških Slovencev mnenja, da more biti in je edina pozitivna pot za Slovence skupna pot v nacionalnih, kulturnih in gospodarskih vprašanjih, pri čemer seveda vsaka stranka v svojem krogu lahko zastopa svoje svetovno-nazorne cilje. To gledanje je po mojem mnenju tudi danes še pravilno.“

Ko je nato prikazal svoje gledanje na politiko koroških Slovencev in pri tem poudaril potrebo kulturne povezanosti z matičnim narodom, važnost posredovalne vloge koroških Slovencev med matičnim in nemškim narodom, je nadalje izjavil, da koroški Slovenci le tako lahko kljubujejo vplivom, ki so nam tuji in ki samo zastrupljajo naše odnose do matičnega

naroda kot tudi odnose k sodeželanom nemško narodnosti. „Omenjam to predvsem zaradi tega, ker je znano, da ljudje, ki so polni sovraštva pribežali čez mejo, tudi tukaj spet pridigujejo le sovraštvo. Mi pa smo mnenja, da je treba sovraštvo odstraniti na vse strani, posebno do našega matičnega naroda, tudi če se kdo osebno s čim ne strinja.“

„Ko so torej v Narodnem svetu koroških Slovencev pred sedaj skoraj že enim letom nakazani pogledi stopili v korist zgolj svetovno nazorne usmeritve vedno bolj v ozadje, sem se čutil prisiljenega, da sem kot urednik „Našega tednika-Kronike“ odstopil in oddal tudi svojo funkcijo kot tajnik. Od funkcije tajnika bi me seveda mogel razrešiti šele občni zbor, ki pa se do danes še ni sestel.“

V nadaljnjem je pokazal svoje sodelovanje pri posredovanju za enoten nastop pri teh volitvah in ponovno ugotovil krivdo NSKS, da ni prišlo do sporazuma, kakor smo že zadnjič poročali. „Vprašanje kot tako se zdi meni in številnim članom NSKS prevažno, da bi mogli mirovati. Svojo funkcijo pri NSKS smatram kot končano, kljub temu da še ni bilo občnega zbora, ker pot, s katero se po svojem najboljšem prepričanju ne morem strinjati, ne morem hoditi. Z enako miselnimi se bom prizadeval, da bodo v začetku nakazani pogledi, ki so v ljudstvu živi, med katoliško usmerjenimi Slovenci dobili živ odmev.“

Nov indijski korak glede korejske vojne

Po vesteh iz uradnih indijskih krogov namerava Indija znova podvzeti korake za rešitev korejske krize. Indijski krogi računajo na to, da Kitajska ni v celoti zavrnila indijskega načrta za prenehanje korejske vojne, ki je bil sprejet v prvem delu sedmega zasedanja Generalne skupščine OZN. Indijski veleposlanik v Pekingu je baje že prejel navodila, naj se prepriča, ali bi bila kitajska vlada pripravljena obravnavati omenjeni načrt Indije, če se le nekoliko spremeni. Za sedaj še ni znano, ali misli Indija predložiti Združenim narodom novo resolucijo o Koreji, ali pa hoče sprva neposredno sama posredovati.

Fašistična internacionala obstoja in deluje

Nedavna nenadna akcija angleške vojaške policije, ki je razkrila nacistično zarotniško organizacijo v Zapadni Nemčiji, ne bo ostala samo dnevna senzacija, kot jo hočejo prikazati nekateri — tudi avstrijski — listi; že začetek zadeve je pokazal, da gre v resnici za zaroto, ki jo je vodila „fašistična internacionala“. Niti

zarote ne vodijo samo v ilegalni stan ilegalnega doktorja Wernerja Naumanna v Düsseldorfu kot glavnega obtoženca, pa tudi denar za financiranje zarote ni pritekal samo iz blagajn nacističnih tovarnarjev v Zapadni Nemčiji. Niti zarote segajo dalje — v Španijo in Argentino.

Pred nekaj meseci so odkrito govorili o povezovanju nacističnih sil v Zapadni Nemčiji z onimi v emigraciji. Za sedaj je težko odgovoriti na vprašanja, kako funkcionira fašistična internacionala odtosno kako deluje nova „os“ med fašističnimi centralami v Nemčiji, Španiji in Argentini.

Organizacija, ki jo je vodil dr. Naumann, je vsekakor sistematično poizkušala prodreti v demokratične stranke, da bi v njih dobila odločujoč vpliv in tako pripravila po „hladni poti“ državni udar; in ugotovljeno je, da je imela ta organizacija zveze z inozemstvom.

Pariz. — Francosko zunanje ministrstvo je sporočilo, da so imenovali znanega pisatelja nemškega porekla Thomasa Manna za oficirja francoske „Častne legije“.

DFDL sporoča

Celovec, 29. I. 1953

Pokrajinski odbor Demokratične fronte delovnega ljudstva je na današnjem plenarnem zasedanju soglasno sklenil pozvati koroške Slovence, naj pri volitvah dne 22. februarja 1953 glasujejo za Socialistično stranko Avstrije. V utemeljitvi tega sklepa je bilo poudarjeno, da je klerikalna skupina dr. Tischlerja, tako imenovana Krščanska-demokratska stranka, z odklonilnim stališčem do proglašenja Demokratične fronte za skupni nastop vseh zavrednih koroških Slovencev jasno pokazala, da so ji njene reakcionarne vezi s stranko znaneza nega nasprotnika Slovencev — Steinacherja močnejše kakor nacionalne koristi Slovencev na Koroškem.

Kakor pri volitvah zveznega prezidenta, je bila tudi pri tej odločitvi merodajna okolnost, da je v dani politični situaciji potrebno podpreti tiste sile v deželi, ki se v svojem programu zavzemajo za priznavanje narodnostnih pravic Slovencev, za socialni napredek in gospodarski dvig delovnega ljudstva ter za prijateljske odnose s sosednimi državami.

Iz sekretariata Demokratične fronte.

Zamenjava komandantov na Daljnem vzhodu

Washington. — Poveljnik ameriške 8. armade v Koreji general James van Fleet bo odpoklican 31. marca t. l. Na njegovo mesto bo imenovan generalmajor Maxwell Taylor, pomočnik načelnika generalštaba ameriških kopenskih sil.

Moskva se pogaja le pod gotovimi pogoji

Več kot dva tedna po izročitvi not zapadnih treh velesil, v katerih so predlagale Sovjetski zvezi nadaljevanje pogajanj o avstrijski državni pogodbi, je radio Moskva v sredo sporočil, da je vlada ZSSR odgovorila. Nota Sovjetske zveze govori o pripravljenosti za nadaljevanje pogajanj, vendar pod pogojem, da zapadne sile odmaknejo svoj nekdanji predlog skrajšane pogodbe ter da se bo razpravljalo na osnovi Moskovske deklaracije iz leta 1943, na osnovi potsdamskih sklepov in sklepov konference zunanjih ministrov junija 1949.

Zapadni predstavniki so se v četrtek sestali v Londonu, da proučijo moskovsko noto. V avstrijskih vladnih krogih pa so se pojavljali glasovi, ki bi bili pripravljene sprejeti pogoje Sovjetske vlade, samo da bi prišlo do nadaljevanja pogajanj o državni pogodbi.

Šolsko vprašanje na Koroškem loči duhove

Nekak višek je dosegla tragikomična igra okoli šolskega vprašanja na Koroškem, ko je bila minulo sredo sprejeta delegacija velikovških občinskih zastopnikov in zastopnikov „staršev“ pri deželni vladi. Kot predpripravo na ta sprejem se je vnela že nekaj dni poprej časopisna vojna, v kateri so ÖVP-jevski in „neodvisni“ listi tipa „Kleine Zeitung“ in „Salzburger Nachrichten“ ostro streljali, za tarčo pa so si bili izbrali socialističnega deželnega glavarja Wedeniga, ki kot uradna, avstrijski ustavi zaprisežena oseba brani pravni obstoj uredbe o dvojezičnih šolah na Koroškem.

Da bo pregled boljši, si oglejmo stvari po vrsti: Po govoru, ki ga je imel deželni glavar minuli teden v Velikovcu pred svojimi strankarskimi pristaši in o katerem je naš list zadnjič poročal, so se začeli v vseh najreakcionarnjših listih vrstiti napadi na njega in njegove izjave. Predvsem „Kleine Zeitung“ ni štedila z izrazi, ki sodijo med cestne pobaline, ne pa v „stvarno“ politično borbo ali polemiko o nekem obstoječem zakonu. Sprva je Wedenigu očitala potvarjanje zgodovine, ko je ugotovil, da temelji sporna šolska uredba na senžermenski mirovni pogodbi, ki predvideva gotove narodnostne pravice koroškim Slovincem. Prav tako se „Kleine Zeitung“ ni sramovala priobčiti lažnivo pravljico svojega pisana o nekem očetu iz Gradca, ki baje samo zaradi tega ni mogel nastopiti novo boljše službo v Celovcu, ker bi se na celovški srednji šoli morali njegovi otroci učiti slovenščino in brez nje ne bi mogli napraviti mature, ko pa vendar vsak srednješolec ve, da je po uredbi slovenščina obvezen predmet le za tiste študente, ki prihajajo na gimnazijo iz dvojezičnih šol v uredbi točno določenega ozemlja Koroške. Lažniva pravljica je dejansko služila le kot preteza za nesramni napad na deželnega glavarja.

„Saj je bil on tisti, ki je s svojim togim vztrajanjem na načelu prisilnega pouka in iz verjetno popolnoma napačno razumljenega ozira na čustva gospoda Tita prenapolnil mero koroške potrpežljivosti“ piše „Kleine Zeitung“. Svoj pamflet pa končuje tako:

„Vendar pa vlada na Koroškem le eno mnenje: deželni glavar, ki postavlja stvar slovenskih šovinistov nad koristi prevladujoče nemške večine, v tej deželi nima več kaj iskati.“

Više nesramnost že ne more več valoviti. Prav tako visoko pa vsekakor valovi v ÖVP-jevski „Volkszeitung“, ki v svojih napadih na deželnega glavarja čisto nič ne zaostaja za „neodvisnim“ lističem. Našteti tu vse napade, bi bilo očitno preveč. Zato naj navedemo le en značilen odstavek iz uvodnika zadnje sredne številke:

„Deželni glavar Wedenig je zablodil v svojem velikovškem volilnem govoru z dne 23. januarja v zelo hudo politično iztirjenje. Usodno šolsko uredbo z oktobra 1945 hvali kot po senžermenski mirovni pogodbi prevzeto, a nikdar izpolnjeno dolžnost, priznati slovenski manjšini na Koroškem iziskovne učne ure“ (NZ z dne 24. januarja 1953). Takih obtožb smo doslej slišali le od inozemskih šovinistov. Sedaj jih slišimo od deželne glavarja Koroške! To pomeni notranjepolitično in zunanjepolitično obtožbo proti vsem deželnim glavarjem: vsem deželnim vladam in deželnim zborom Koroške od leta 1920 do leta 1938! To je gorostasnost!“

Dejansko drži, kar ÖVP-jevci tu očita deželnemu glavarju. To je vsekakor obtožba, ki jo je izrekel, a upravičena, preupravičena obtožba!

Kaj pa hoče s takim pisanjem ÖVP doseči, to pove na drugem mestu v istem uvodniku, ko piše:

„In če deželni glavar Wedenig na svoj način polemizira proti dr. Steinacherju, čigar dalekosežne izkušnje v narodnostnih vprašanjih daleč naokrog cenijo, tedaj le-ta iz ponižnosti odklanja bitiz najdijetel vindišarskega naroda.“ Torej samo „iz ponižnosti odklanja“, se pravi, da ga „Volkszeitung“ v tem svojstvu potrjuje in s tem odkrito propagira za njegovo izvolitev, ker je pač „strokovnjak“ na tem področju. Deželni glavar je imel torej po ÖVP-jevskem očitnem priznanju prav, več kot prav, ko je nedavno Steinacherja označil kot iznajditelja „vindišarskega naroda“!

H gornjim ugotovitvam spada le še ena: vsi ti napadi in vso to žolčno pisanje proti deželnemu glavarju v zvezi z vprašanjem dvojezičnega šolstva ima samo edini smoter volilne

Volilna zborovanja DF

V soboto, dne 31. januarja t. l. ob 1/2 8 uri zvečer članski zbor v Bilčovsu pri Miklavžu;

na svečnico, dne 2. februarja t. l. ob 10. uri zborovanje pri Mačeku pol-g Breznika v Pliberku.

propagande in lovljenja glasov zakrknjenih šovinistov, z nekimi dozdevnimi interesi „Korošcev nemške krvi“ (kakor pravi „Kleine Zeitung“) pa nima prav nič skupnega.

(Le mimogrede naj še omenimo, da se je „Kleine Zeitung“ v enem svojih člankov v zvezi z uredbo o dvojezičnem šolstvu sveto-hlinsko postavljala za demagoške „narodnostne zahteve“ dr. Tischlerjeve KDS in s tem ponovno jasno izpovedala, kdo je po eni strani zainteresiran na njegovem razbijaškem delovanju, na drugi strani pa, odkod dobiva, razen tudi od bele garde, dr. Tischler alias Stolar svoja navodila.)

Iz poročil vseh časopisov je razvidno, da je delegacija velikovških šovinistov, ki je bila minulo sredo sprejeta pri deželni vladi, doživela hud poraz. Na tem ni moglo nič spremeniti dejstvo, da se je šovinistična družina iz Velikovca pripeljala z avtobusi v Celovec, da bi „zastrašila“ vlado in nudila hrbtnico delegaciji. Deželni glavar je med sprejemom sicer dal nekaj obljub, da se bo zadeva uredila takoj po volitvah, v ostalem pa je vztrajal na stališču, da sporna šolska uredba ne

more biti kratkoma razveljavljena in da tudi za Velikovec (beri: velikovške šoviniste — op. ur.) ni mogoče dovoliti nobene izjeme. Razen tega deželni glavar delegacije očitno — in popolnoma pravilno — ni hotel sprejeti sam, marveč je poskrbel za to, da so morali tudi ÖVP-jevski člani vlade (kot uradne osebe) potrditi izvajanja deželnega glavarja Wedeniga kot pravilna in kot uradno stališče deželne vlade. To je ÖVP-jevske šovinistične zastopnike „staršev“ (kakor je bilo slišati, ni bil niti eden med njimi, ki bi imel še šole obveznih otrok — op. ur.) seveda še bolj poparilo in jim izbilo orožje iz rok.

Vse to dokazuje nekaj. In sicer, da se ob šolskem vprašanju ločijo duhovi na Koroškem. Steinacherjeva ÖVP (ki ji je poslušen tudi dr. Tischler s svojo KDS) se z dneva v dan vedno bolj in bolj razkrinkuje kot potomec hitlerizma, zlasti kar se tiče odnosov do slovenskega življa v deželi. So pa na drugi strani tudi sile, ki želijo odpraviti narodno nestrpnost, ki vsaj do gotove mere skušajo priznavati enakopravnost vseh sodeželanov, ne glede na njihovo narodno pripadnost in njihov materinski jezik.

Slovenska javnost še vedno pričakuje odgovore na vprašanja:

1. S kom se je g. dr. Tischler povezal leta 1948, čim se je izločil iz Osvobodilne fronte?
2. Komu in zakaj je poslal g. dr. Tischler dne 3. 8. 1948 svoj življenjepis in življenjepis dr. Vinka Zwittera?
3. S kom in zakaj se je g. dr. Tischler sestal dne 13. 3. 1949 v Badgasteinu?

Z občnega zbora kmetijske zbornice

Po sedem in pol mesecih se je v ponedeljek sestal v Celovcu spet občni zbor kmetijske zbornice, da končno sklene poslovnik za delo v zbornici. Nadalje je občni zbor vzel na znanje poročilo predsednika in predsednikov strokovnih odborov občnega zbora. Razpravljali so tudi o resoluciji kmetijske zbornice k agrarnopolitičnemu položaju.

Po napetih debatah, ki so se v zadnjem času vodile predvsem v glavnem odboru in ki so bile znak stremeljenja zastopnikov glavnih strank, da izbijajo za predstojajoče volitve politični kapital, je seja občnega zbora potekala do zadnje točke dnevnega reda v — rekli bi skoraj — dogovorjenem soglasju.

Poslovnik je občni zbor z nekaterimi formalnimi dopolnili sprejel takega, kakor ga je predložil v razpravo glavni odbor. V poslovniku je bistveno to, da je izraz principa, da je odločilni organ občni zbor, ki mu po funkciji sledijo strokovni odbori, prezidij in prezident. Po trdih borbah je torej končno tako daleč, da je odpravljeno diktiranje posameznikov v kmetijski zbornici, kakor so ga kmetje slovenskega ozemlja doživljali od leta 1937 dalje.

Novi poslovnik bje protustavni zakon o kmetijski zbornici

V poslovniku je izginilo tudi določilo, da je poslovni jezik kmetijske zbornice nemški jezik. Odločni nastopi zborničnega svetnika Janka Ogrisa na stališču enakopravnosti obeh narodov na Koroškem so privedli do tega uspeha. Občni zbor kmetijske zbornice in na njem navzoči predstavnik vlade, namestnik deželnega glavarja Ferlitsch, so s tem potrdili, da je zakon o Kmetijski zbornici 1951 protustaven in da zlonamerno krši enakopravnost slovenskega jezika na Koroškem. Poslovnik je namreč vezan na določila zakona. Ker pa je nemščina kot uradni jezik v §§ 15 (a) in 37 zakona izrecno določena, v poslovniku pa je to določilo izpuščeno, je očitno, da so mero-dajni krogi na tihem priznali to, kar je slovenska javnost že v svojih vlogah od 17. X. 1951 ugotovila, da je zakon o Kmetijski zbornici prekršek St. Germainse pogodbe, ustav republike Avstrije in Zvezne dežele Koroške. Pričakujemo, da se bosta vlada in deželni zbor končno tudi zresnila in povzdignila tozadevne zahteve slovenske javnosti v veljavna določila tega zakona.

Po poročilih predsednika in predsednikov strokovnih odborov od zadnje seje dalje je občni zbor prešel k razpravi o agrarnopolitičnem položaju. Ob tej priložnosti je imel zbornični svetnik Janko Ogris naslednji govor:

„Iz gospodarskih poročil zadnjih let lahko

poznamo, da se gospodarski položaj Avstrije slabša in da obstoja velika nevarnost, da bo to poslabšanje zavzelo še večji obseg. Naše kmetijstvo je odvisno od uvoza krmil in gnojil, pa tudi krušnega žita, kar se je doslej krlilo z izvozom lesa in industrijskih izdelkov. Kakor pa vemo, je v Avstriji preko mere posekanih že nad 80 milijonov kub. metrov lesa in je za pogozditi okoli 300.000 ha gozda, to je dve tretjini gozdne površine Koroške, 65% vsega preko mere posekanega lesa izvira iz kmetij, ki imajo manj kot 50 ha gozda. Industrija s svojimi izdelki pa bo v izvozu — kakor kažejo poročila — težko obdržala svojo sedanjo veljavo in obstoja nevarnost, da bo podlegla konkurenci.

Vse to meče našemu kmetijstvu sence težkih časov naprej in to toliko bolj, ker smo pri najvažnejših obratnih sredstvih kot so gnojila in krmila v veliki meri odvisni od uvoza.

Na te težke čase se je treba že danes z vso resnostjo pripravljati, ker ne ogrožajo samo kmetijstvo, temveč ravno tako resno tudi oskrbo prebivalstva s hranili iz lastne proizvodnje.

Kaj bo s slovensko kmetijsko šolo?

Kot posebno poglavje je tov. Ogris podčrtal strokovno šolstvo in ponovno načel vprašanje slovenske kmetijske šole, ki je od leta 1947 naprej neprenehno na dnevnem redu slovenskih zahtev. Priporočilo občnega zbora že zaklepa prezident Gruber leto dni v svojem predalu.

Tov. Ogris je ponovno podčrtal, da je ustanovitev slovenske kmetijske šole življenjsko važna zahteva slovenskih kmetov, h kateri se priznajo ne samo volivci Kmečke gospodarske zveze temveč tudi pripadniki drugih strank, ki so zastopane v občnem zboru kmetijske zbornice. Slovenska kmetijska šola pa je tudi resno vprašanje za koristi Koroške, ker bi doprinesla k dvigu kmetijske produkcije.

Vesti iz Jugoslavije

Volkovi in šakali v Črni gori

V Črni gori so se volkovi in šakali tako razmnožili, da povzročajo živinoreji vsako leto od 45 do 50 milijonov dinarjev škode. Čeprav je bilo v zadnjih štirih letih uničenih okrog 800 volkov, sodijo, da je bilo potolčenih mnogo manj teh zverin kot znaša letni prirastek. Zato so v Titogradu ustanovili republiško komisijo, katere naloga je, da organizira uničevanje volkov. Podobne komisije se bodo ustanovile tudi pri okrajnih ljudskih odborih.

PO ŠIRNEM SVETU

London. — Na povabilo indijskega ministra za zdravstvo bo odpotoval v začetku februarja na obisk v Indijo Aneurin Bevan. Bevan bo ostal v Indiji mesec dni.

Berlin. — Sovjetske oblasti so zaprle najkrajšo železniško zvezo med vzhodnim in zapadnim Berlinom baje zaradi popravila. Sedaj imata vzhodni in zapadni Berlin samo še eno železniško zvezo.

Atene. — Po pet dni trajajočem obisku v Jugoslaviji je turški zunanji minister prof. Köprülü prispel v Atene in se mudil tri dni v grški prestolnici. Z grškim zunanjim ministrom Stefanopulosom sta se razgovarjala o rezultatih Köprülüjevega obiska v Jugoslaviji in De Gasperijevega nedavnega obiska v Atenah.

Ljubljana. — Predstavniki avstrijskih, jugoslovanskih in nemških državnih železnic so se sestali v Ljubljani, da proučijo potrebne ukrepe za pospešitev medsebojnega blagovnega prometa.

Budimpešta. — Francosko veleposlaništvo v Budimpešti sporoča, da so madžarska oblastva izgnala pomočnika francoskega vojaškega atašēja.

Opozorilo

Prihodnja številka Slovenskega vestnika bo izšla v petek prihodnjega tedna. Leposlovna priloga bo posvečena obletnici smrti Franceta Prešerna.

Vsa sredstva, ki so razpoložljiva, je treba usmeriti tako, da se bo stopnjevala in povečala lastna kmetijska proizvodnja, kajti le tako je mogoče zagamčiti kmetom osnovne življenjske pogoje.“

Tov. Ogris je v nadaljnjem govoru nakazal možnosti ukrepov za dvig proizvodnje, kakor potrebo vpeljave kreditov za seme in gnojila, posepevanje pridelovanja semenja krmnih rastlin in krompirja, iskanje možnosti zamenjave teh za krmila, stopnjevanje molznosti in ravnosti živine potom vpeljave poskusnih krmiljenj, zagamčenje zanesljivih cen kmetijskih pridelkov od jeseni do jeseni. Kmet mora, ko prične sejati, vedeti ravno tako kot tovarnar, koliko bo za svoj pridelek izkupil. Velika potreba je tesna povezava med kmetijskimi in potrošnimi zadrgami, nič manj važno pa ni, da se pomaga kmetom, da spravijo svojo zeleno rezervo — gozd — spet v red in da se srevitutnim upravičencem zagotovi dejanska možnost paše tam, kjer jo imajo zakonito zagamčeno. Ločitev paše od gozda je problem, s katerega reševanjem ne smemo več čakati.

„Ne morem mimo tega“, je dejal tov. Ogris, „da izjavim, da bi si občni zbor z nadaljnjim negativnim zadržanjem do naše zahteve izstavil izpričevalo duševne in gospodarske revščine, kakor si ga je izstavila kmetijska zbornica pred nami, ki je v letu 1951 pustila zapasti 300.000 šil iz ERP-sredstev, ki so bili namenjeni za slovensko kmetijsko šolo.“

O zborničnem proračunu in o višini zborničnih doklad pa bo občni zbor — kakor je naglasil prezident — sklepal na seji, ki bo v približno treh mesecih. Razprava o proračunu — tako je iz te izjave povzeti — se vodilnim ljudem v zbornici ne zdi pripravna, da bi jo obravnavali pred volitvami.

Lani so v Črni gori ugonobili okrog 250 volkov in nad sto šakalov. Za uničenega volka bo Državni zavarovalni zavod od letos dalje izplačeval nagrado 8000 dinarjev. Do sedaj je plačeval za ubitega volka 5000 dinarjev.

Nov makedonski film

Podjetje „Vardar-film“ v Skoplju bo v kratkem začelo snemati nov film „Afera mis Stone“. Scenarij sta napisala književnik Georgi Abadžiev in filmski delavec Trajčo Popov. Ta je drugi makedonski umetniški film, čigar snemanje bo končano do konca leta.

KOLENDAR

Sobota, 31. januar: Janez Bosko
Nedelja, 1. februar: Ignacij, škof
Ponedeljek, 2. februar: Svečnica, Dar. Gosp.
Torek, 3. februar: Blaž, škof
Sreda, 4. februar: Andrej K.
Četrtek, 5. februar: Agata, devica.

SPOMINSKI DNEVI

31. 1. 1797 — Rojen skladatelj Franz Schubert.
2. 2. 1804 — V Orašču v Sumadiji se je začel prvi srbski upor proti Turkom — 1890 Umrl v Starem trgu pri Slovenj Gradcu Davorin Trstenjak — 1946 Maršal Tito sestavi novo vlado FLRJ.
3. 2. 1758 — Rojen v Zgornji Šiški pri Ljubljani pesnik Valentin Vodnik.
4. 2. 1797 — Rojen v Zeleznikih na Gorenjskem mecen in politik Blaž Chrobat.
5. 2. 1874 — Rojen v Trebinju srbski pesnik Jovan Dučić.

Za partizanske invalide

Zveza koroških partizanov opozarja partizanske invalide, ki želijo na zdravljenje v toplice, naj se prijavijo do 15. februarja 1953 osebno ali pismeno v pisarni ZKP v Celovcu, Gasometergasse 10. Poznejših prijav ne bo mogoče upoštevati. Prijavi je treba priložiti: 1. zdravniško spričevalo, v katerem je točno navedena bolezen ali poškodba, 2. Potrdilo o invalidski upravičenosti (številko odločbe).

Glavni odbor ZKP.

Obirsko

Le malokdaj se oglasimo Obirčani in živimo le bolj zase. Tudi danes moremo poročati le žalostno novico. V noči 17. januarja je zatnisla svoje trudne oči mati trpinka Marija Kumer, p. d. Kurnikova mama v starosti 65 let. Pokojna mati je bila rojena pri Kurniku na Obirskem, kjer je pozneje tudi gospodarila in na svojem trdem posestvu garala od zore do noči in skrbela za svoje. Dvakrat se je omožila, ker kmalu ji je prvega moža pri delu v gozdu ubil nek hlood že leta 1922. Na kmetiji je ostala sama z eno hčerko in je bilo sami z malo deklico zelo težko zmagovati gospodarske posle. Nato se je leta 1926 drugič poročila, iz katerega zakona se njima je rodila tudi ena hčerka in so v boljših razmerah gospodarili dokler ni prišel kruti nacizem. Leta 1942 so nacisti, ko so hoteli uničiti koroške Slovence, oba odgnali v zapore. Materi se je posrečilo, da so jo leta 1943 izpustili, moža pa so pridržali do konca vojne. V zaporih si je mož nakopal težko bolezen, ki ga je mučila dokler ji ni julija lanskega leta podlegel. Toda tudi sama je prišla z zrahljanim zdravjem domov in ni nikoli več prav okrevala. Zaradi moževe bolezni, ki je bila posledica trpljenja v gestapovskih zaporih in se je moral zaradi tega mož leta 1945 podati v bolnico, sta morala izročiti posestvo svoji hčerki Marti. Oče in mati pa sta preživela svoja zadnja leta pri Kozamurniku, kjer je poročena hčerka iz prvega zakona in so tam za oba lepo skrbeli.

Pokojno mater so ob obitnem številu pogrebcev položili dne 20. t. m. k zadnjemu počitku, kjer naj si spočije v miru.

Na Brnci raste močna gospodarska sila

Naša Kmečka gospodarska zadruga Brnca predstavlja že po kratkih letih svojega obstoja močno gospodarsko silo in si osvaja vedno večji krog članov in obsežnejše področje dela. V vrsti koroških slovenskih gospodarskih zadrug je zasedla priznanja vredno mesto. Iz leta v leto raste obilni promet in zanimanje članov za zadrugo je za te ugotovitve zgovoren dokaz.

Letos meseca junija bo minulo tri leta, ko so se naši kmetje združili v zavesti, da si morajo pomagati le sami po načelu samopomoči in ustanovili so Kmečko gospodarsko zadrugo. Zadruga je nastala iz spoznanja, da bo le potom te mogoče zboljšati in pospeševati gospodarstvo s skupnim nabavljanjem kmečkih potrebščin, kakor strojev, orodja, umetnih gnojil, močnih krmil, dobrega semenja in podobno ter s skupnim vnovčevanjem svojih pridelkov in izdelkov in skupnim predelovanjem dobrin in zboljšanjem proizvodnje. Tudi na Brnci smo kmetje gospodarji srednjih in malih kmetij in samoumevno je, da smo si za svojo gospodarsko organizacijo izbrali zadržno obliko, ker je to naša življenjska potreba.

Do pred malo manj kot tremi leti pri nas na Brnci še nismo imeli blagovne zadruge, pač pa je obstajala že davno v St. Lenartu pri sedmih studenih kreditna zadruga Hranilnica

in posojilnica. Med drugo svetovno vojno so nacisti slovensko posojilnico zatrli, ki pa so jo po vojni spet vzpostavili svojem namenu. Kreditna zadruga, ki je v svojem delokrogu rešila marsikoga iz trenutne denarne zadrege, seveda ni zadoščala mnogovrstnim našim gospodarskim zahtevam. Nabava kmetijskih potrebščin nam je delala težkoče. Kupovali smo večkrat v oddaljeni beljaški Landwirtschaftliche Genossenschaft. V Beljak pa je bilo prvič daleč, na drugi strani pa so nas pri nabavah pri tej zadrugi prav pogosto zapostavljali, ker namenoma niso imeli volje in interesa za naše potrebe in smo se morali vračati prazni na 10 km dolgi poti domov. Zadruga je imela interes le za svoje velike pristaše, za nas se je pa le malo zmenila. Izseljencem, ki bi jim pripadale po vrnitvi pri nabavah gotove prednosti, n. pr. pri dodelitvi koruze, in ki so imeli že svoje vreče pri beljaški Landwirtschaftliche Genossenschaft, je sploh niso dali, dočim so jo drugi dobili. V mnogih primerih pa naših kmetov niso hoteli sprejeti v članstvo, kakor so odklonili Vavčarja. Vsi ti in še mnogi drugi vzroki so nas napolnili, da smo krenili na pot samopomoči.

Kmetje, ki so dali pobudo in so bili ustanovitelji Kmečke gospodarske zadruge Brnca, zaslužijo našo hvaležnost. Na Brnci se je zavzel za stvar Mark, v Bregu Požarnik, ki je

bil v začetku tudi poslovodja, v Štebnu pri Maloščah Vavčar, v Ločah Jurč in nadalje: Buši, Kagl, Zlan, Trunk, Gams, Mikl, Komatar, Prontič, Prangar in še nekateri drugi.

Sedež zadruge s svojo poslovalnico je na Brnci in obsega v svojem delokrogu naslednje vasi: Brnca, Ločilo, St. Lenart, Korpiče, St. Job, Zmotive, Žužalče, Tehanče, Dičjo ves Spodnji in Zgornji Breg. Poslovalnico na Brnci je v začetku vodil Požarnik, potem pa njegova hčerka Majda, danes pa je poslovodja Kori Perč. Prvi prostor za skladišče pa je dala na razpolago Vilič Lena pri Žvižgovicu, pozneje pa so odprli pri Čošlunu še drugo skladišče. Iz meseca v mesec je poslovni promet rasel in nastala je nujnost, da so ustanovili podružnice Kmečke gospodarske zadruge Brnca v Ločah in Dičji vesi.

Takoj v prvih mesecih svojega poslovanja je zadruga razpečala množine krmil in umetnih gnojil med svoje člane in ta poslovni promet se je od prvih mesecev okoli štirinajst kratno pomnožil ter se je promet od leta 1951 do konca 1952 dvignil za okoli 30%. Visoko število članstva, ki je znašalo koncem leta 1952 okoli 400 zavednih združnikov, je močan dokaz moči in pomena Kmečke gospodarske zadruge Brnca. Danes lahko postrže zadruga svojim članom z vsakovrstnimi kmetijskimi potrebščinami in ima na razpolago poleg krmil ni umetnih gnojil raznovrstne kmetijske stroje, orodje, posodo itd. V doseganju poslovanja je zadruga ustregla svojim članom na številnih področjih in poslovni dnevi so naravnost tržni dnevi pri zadrugi na Brnci in njenih podružnicah v Ločah in Dičji vesi.

Viden uspeh in hiter razvoj naše zadruge pa je napolnil Landwirtschaftliche Genossenschaft v Beljaku, da je ustanovila na Brnci svojo konkurenčno zadrugo, dočim prej ko naše blagovne zadržništvo še ni delovalo, na željo kmetov, da bi ustanovili zadrugo pri nas, niso imeli razumevanja. Danes pa so seveda iz prozornega namena prišli in se v svojem oklicu hvalijo, kako so pripravljene kmetom pomagati. Toda ta pojav nas ne bo motil, ker ima naša zadruga po morali in zavednosti svojih članov pogoje za nadaljnji krepak razvoj in razmah.

Kmetje na Brnci so upravičeno ponosni na mogočini razvoj svoje gospodarske blagovne zadruge in hvaležni Zvezi slovenskih zadrug, ki se je preorganizirana po vojni posvetila z velikim uspehom tudi tej plati združništva. Nikakor pa zadruga Brnca ni dosegla svojega končnega cilja in marljivi in podjetni odbor se bavi z nadaljnji načrti. Razmah poslovanja bo zahteval zgraditev večjih skladišč. S traktorskim obratom bo mogoče prevažati večje količine blaga iz centralnega skladišča in tudi voziti blago članom na dom.

*

Naravnost užitek in zelo poučno je razpravljati s kmeti na Brnci o zadržnih problemih, ki jim je njihova zadruga poleg slikovite naravne lepote ziljskega kraja, rodovitnosti polja in zaradi znamenite narodne noše, šeg in običajev ter lepe slovenske govornice, v čast in ponos.

Galicija

Minuli ponedeljek se je primerila na cesti blizu Mohlič prometna nezgoda, ki se je na srečo še prizanesljivo iztekla. Zaradi zasneženosti in podelenele ceste sta na ovinku trčila skupaj dva avtomobila, namreč poštini avtobus na liniji Velikovec—Borovlje in tovorni avto mlekarske zadruge v Velikovcu. Med desetimi potniki, ki so se nahajali v poštenem omnibusu, sta bili dve osebi, Ignacij Ogradnik in Barbara Tašek, lažje poškodovani. Lažje poškodbe je odnesel tudi šofer.

Hodiše

Da bralci našega lista ne boste mislili, da morda pri nas spimo zimsko spanje, pošljamo danes nekaj vesti iz našega kraja. Gotovo ste že slišali v radiu, da se pri nas vozimo z omnibusom vsako nedeljo na Konja (Pyramidenkogel). Cudili se boste, pa je res tako. Naša občina je namreč speljala cesto na skoraj 1000 metrov visoki hrib, ki mu po domače pravimo Konj. Izletniki in športniki in celovška gospoda se torej lahko v poletnih mesecih ugodno vozijo na vrh hriba in si morejo ogledati z vrha našo krasno pokrajino. Tudi pozimi ne samujemo. Športniki smučarji so od podjetnih Hodiščanov izvedeli, da imamo pri nas krasen smučarski teren. Kakor rečeno, se na vrh hriba lahko pelješ z omnibusom, z vrha pa zdrsiš po deskah po mnogih ovinkih v Ribnico, kjer te spet omnibus čaka in če hočeš se moreš peljati spet na vrh in to se lahko ponavlja do večera.

Minulo nedeljo pa smo imeli v gostilni Malweger volilno zborovanje socialistične stranke.

Navdušenje je zavladalo v napolnjeni gostilniški sobi, ko je župan otvoril zborovanje. Ko je podal besedo govorniku, deželnemu glavarju Wedenigu, so ga zborovalci pozdravili z burnim pozdravom. V svojem govoru je deželni glavar med drugim nakazal prednosti skupnosti delovnega ljudstva in naglasil, da je velika zasluga ravno socialistične stranke, da se v deželi ustvarja mirnejše sožitje med obema narodoma ter da se s kulturnimi, športnimi in gospodarskimi stiki gradimo medsebojno spoštovanje in dobri odnosi. Poslušalci so govorniku živahno pritrdjevali.

Tudi smrt nas je obiskala in iztrgala iz naših vrst vrlo korenino Tomaža Antoniča, ki smo ga v soboto, dne 24. t. m. položili k počitku v domačo zemljo, ki jo je nad vse ljubil vse življenje. Domači pevci so mu ob odprtem grobu zapeli žalostinke v slovo. Preostalih naše iskreno sožalje!

Naša zadruga pogreša v nedeljah pri poslovanju marljivega združnika Janka Schöttla, ki se zdravi v bolnici v Celovcu. Vsi združniki mu želimo, da bi čim prej okreval in se kmalu spet vrnil med nas.

Kotmara ves

Predzadnji petek je umrla 67 let stara šivilja Marija Müller, p. d. Novinjakova, ki smo jo dne 25. I. t. l. izročili na pokopališču v Kotmari vesi k zadnjemu počitku. Na domu in ob odprtem grobu so ji v slovo zapeli žalostinke domači pevci. Na pogrebu je bila zastopana tudi požarna bramba. Pokojna Mica, ki je poznala v svojem življenju le delo, je bila nazadnje šest mesecev bolna, naj počiva v miru!

AVGUST ŠENOA

42

„Da, takšna je zapoved. Pa kaj za to? Jutri bomo prekopal koruzo, pojutrišnjem pa se preselimo k Matiji, kakor je bilo rečeno.“ Starček skloni glavo, kakor da nekaj razmišlja.

„Jana, ali se je vrnil Nožina?“

„Ne vem, oče; trikrat sem že spraševala pri Ilijevih, toda on se še ni vrnil iz Žumberka. Nočem več razmišljati,“ nadaljuje dekle in si otare solzo. „Oh, oče, upam in upam leto za letom, a njega ni. Kako sem nesrečna! Pa rajši molčiva.“ vzdihne Jana in položi roko na srce. „Jurij, moj Jurij! ali gledaš to sonce, ki ga gledam jaz? Vse sem napredla, vse je pripravljeno, a svatbena srajca mi žolti v skrini.“

„In če se Jurij ne vrne?“ vpraša starček, „ali ne bi...“

„Vzela drugega?“ hitro reče Jana, „Petra Bošnjaka, kajne? Oče, nehajte! Enemu sem prisegla, njegova bom ali nobenega. In če bi me prišli pregovarjati angeli z neba, ne bi me podkupili. Ne prodajam srca.“

„Pa dobro, dobro,“ potrdi starček, „naj bo po tvojem.“

Jutri je, lepo vedro jutro. Sveže zelenilo drhti pod kapljicami, ptice letajo po zraku, a človek diha s polnimi prsi. Na oranici ob reki Krapini stoji med nizko zeleno koruzo vaška dekleta druga za drugo v eni vrsti in prekopavajo z motiko rušo. Srajce so jim bele, tkanine rumene, po ledjih se opletajo debele kite; zdaj se pripogibajo, zdaj zatikajo bleščeče motike v rjavo zemljo. In Jana je med njimi, najlepša med njimi je, bujna in rdeča. Zasukala je rokave na polnih rokah, deviške prsi ji drhte, lahko in okretno dviga in spušča motiko. Ženske zapoje, lahno plava pesem po ravnicah in se vleče z zatezajočimi se glasovi po pogorju, a Jana molči in gleda v zemljo, kakor da je onemela.

Že se je bližalo poldne. Zdajci pridirjata s Susjeda dva jezdeca. Dekleta dvignejo glave. „Gospod prihaja,“ zašepčejo v en mah.

Da, na konju prihiti Tahi, a za njim sluga Peter Bošnjak. Lice starčevega je blede, nad modrikastimi klobasami plamene od strasti razžarjene oči, obraz je zabuhel, ustnice kdaj pa kdaj zadržte kakor od bolečine. Jana privzdigne oči. Opazi Petra. Zardi, kakor da ji je kdo porinil v srce razbeljen nož. Začne kopati še marljiveje. Tahi jezdi mimo delavk in pride do Jane. Peter zamežikne in pokaže s prstom na dekleta. Tahi raztegne obrvi, oko mu plane in prikima.

„Poslušajte,“ spregovori graščak, „danes boste obedovale na gradu; vem da doma nimate kruha. Pa ste tudi zaslužile.“

V Brdovcu zavzoni opoldne. Ženske odlože motike in se prekrizajo.

„No, zdaj pa na Susjed,“ veli Tahi, „pridno ste delale. Vse morajo iti, tako ukazujem.“

Jani zabije srce močneje, zadene motiko na ramo in sklonjene glave odhaja za dekleti.

Ko so dekleta poobedovale, se vračajo na delo. Počasi krenejo bele vaščanke skozi grajska vrata na pot. Tudi Jana vstane in jo ubere za tovarišicami. Zdajci jo ustavi močan sluga in veli:

„Dekle, malo počakaj!“

„Pojdi mi izpod nog!“ odvrne dekle. „ne poznam šale. Mudi se mi na delo.“

„Stoj, velim!“ ponovi hlapec in jo hoče prijeti za rame, a dekle odskoči vsa razjarjena, zamahne z motiko in zavpije:

„Izpod nog, ti pravim, neotesanec, če ne te kresnem z motiko!“ V tem trenutku ji drugi sluga izvije iz rok motiko, a Peter Bošnjak zapre grajska vrata in se reži.

„Pustite me, zločinci!“ zavrisne dekle, ki je vsa prepadena in drgeta kakor od vročice.

„Ne boj se me, golobica,“ se roga Peter, „milostljivi gospodar vpraša po tebi.“

„Gospodar? Lažeš! Kaj ima gospodar opraviti z menoj?“

„Nekakšne račune ima s teboj,“ se reži Peter in migne slugam. Ti na mah nataknejo dekletu sukno preko glave, jo z železnimi rokami objamejo okoli pasu in jo neso v gornje nadstropje v graščakove sobane.

Gospodar jih čaka z rokami, sklenjenimi na

hrbtu, v prvi sobi. Oči mu plamte, ustnice drhte. Dekle stoka in se oteplje služabnika. Tahi da znak z roko. S silovito roko strga Peter z dekleta obleko in pusti na njej samo tanko srajco. Tahi spet mahne z roko. Sluge odidejo, a Jana sname sukno z glave. Temna rdečica ji oblije obraz. Trepalnice drhte, oči se besno sučejo, usta se široko odpro. Ko blisk skoči v kot, stegne ramena in z rokami pokrije razgaljene prsi. Težko dihajoč naperi s sklonjeno glavo prestrašene oči v nasilneža.

A on? Nem stoji ko iz kamna. Obrvi mu drhte, nosnice se razširijo, oči gore, a na čelu mu zdaj pa zdaj zabije žila. Široko se je razkorčal in zložil roke za hrbtom. V sobi je tiho, ničesar ni slišati ko težko sopenje. Toda na mah skoči nasilnik ko ris in se s plamenečimi očmi zažene v dekleta. Jana se vsa strese, zakriči, dvigne roko in z vso močjo udari po besnelega pohotneža v obraz. Toda on ne mara za to in objame kakor z železnimi kleščami dekletovi goli nogi in jo dvigne kvišku.

„Na pomoč!“ kriči revica, zasadi nohte v starčev obraz in ga začne škripajoč z zobmi, besno praskati, toda on stisne roke še bolj.

„Ha! Ha!“ se krohoče, „vse zaman, golobica!“ in odnese dekleta v drugo sobo. Po gradu se razlega grozoten krik.

Peter Bošnjak pa reče na dvorišču svojemu tovarišu:

„Drmačič, to se mora priznati, je pametne glave; to se je rodilo v njegovi advokatski buči. Zdaj se bo morebiti le omeščala.“

Družabno življenje v živalskem svetu

Kadar opazujemo živali, se mnogokrat vprašamo, ali tudi živali živijo po nekih družabnih zakonih kakor ljudje. Ali poznajo državno ureditev, kakor jo poznamo mi, in ali živijo v družinah ali ne?

Tako vprašanje se sicer lahko komu zdi malo smešno, ali celo neumno, a vendar ni povsem tako. V živalskem svetu lahko najdemo mnogo primerov, da tudi živali ljubijo nekakšno družabno življenje.

Školjke živijo vedno v skupinah. K temu jih sicer ne sili nobena želja po družbi, ampak ugodni življenjski pogoji, ki vežejo živali na eno in isto mesto. Tudi rastlinske uši, ki jih sicer vidimo v velikih rojih na steblih, ne tvorijo družbe.

Mnoge ptice živijo tako rekoč v družinah vse od časa paritve pa do dne, ko so mladiči godni za lastno življenje. Takih primerov je v živalstvu še več.

Srna, orel, štorčija, uharica in labod živijo v stalnem zakonu ves čas svojega življenja. Zanimivo je tudi, da je pri pticah v navadi enoženstvo, razen pri kukavici, ki je mnogoženja. Sesalci poznajo skoraj izključno mnogoženstvo.

Pri živalih, ki morajo svoje mladiče učiti zasledovati plen, se razvije že neke vrste višja stopnja družbe — lahko bi skoraj rekli živalska družina.

Mnoge živali živijo stalno ali ob času nevarnosti in lakote v čredah, kjer prevzamejo najizkušenejšo in najbolj vzdržljivo živali vodstvo celotne črede. V čredi si živali mnogokrat delijo tudi delo, ker je življenje v čredi udobnejše in tudi varnejše. V velike jate se združujejo recimo ptice selivke. Volkovi se vedno družijo v krtele, zlasti v času progona in hudih zim.

Čebele in mravlje imajo pravo državno ureditev svojega življenja, ki je privabila že mnoge pisatelje, da so jo opisovali in primerjali z državno ureditvijo, ki jo ima človek v svoji družbi.

Živali pa se ne družijo samo zaradi udob-

nosti in večje varnosti, ki jim jo daje skupno življenje, ampak često tudi zaradi čustvovanja. To se sicer čudno sliši, pa je pri mnogih živalih le tako. Ako izločimo žival, ki živi v svobodni okolici, iz njene srede, opazimo takoj, da poneha živahnost in veselje do življenja. To je opazil že marsikdo tudi pri mladih srnah,

ki so v visokem snegu zašle v bližino človeških selišč in so jih ljudje skušali udomačiti. Živali, ki tvorijo že višjo družbo, pa se morajo zaradi življenja v družbi odreči marsikaterim svojim lastnostim in navadam. Tako morajo pred vsem odpraviti egoizem, ki je v skupnem življenju nemogoč.

Korejski vojaki so dobri in hrabri

Pravzaprav prav malo vemo o tem, kako se borijo vojaki Južne Koreje, ker navadno beremo le o zmagah čet Združenih narodov odnosno ameriških čet.

Najprej moramo ločiti korejsko vojsko iz leta 1951 in danes. Korejci so se namreč marsičesa naučili. Instruktorji ameriške vojske so ves čas hoteli učiti korejske vojake vsega, česar ti prej niso znali.

Vedeti moramo predvsem, da je med Korejci zelo mnogo vojakov, ki so popolnoma nepismeni. Kako naj potem uporabljajo komplcirane aparate, ki se jih danes poslužujejo moderne armade. Zato so jih morali najprej naučiti pisati. Potem je prišlo na vrsto učenje, kako se rokuje z modernim orožjem. Med nji-

mi je danes že precej sijajnih mehanikov in pravih mojstrov v tehniki. Danes že sami počujejo svoje tovarše v enostavnejših stvareh.

Tako so iz fronte jemali divizijo za divizijo in jo učili in rezultat je bil več kakor samo očividno. Izgube južnokorejskih divizij so se naenkrat močno zmanjšale. Prej pa so njihove divizije krvavele, ker niso vojaki dovolj obvladali vojne umetnosti.

Pozimi koža kaj rada razpoka. Zato si naredimo preprosto zdravilo, ki je poceni in zelo učinkovito. Prekuhajmo četrt litra čiste vode in jo zmešajmo v četrtinko litra čistega glicerina. S tem si namažemo roke vselej, kadar jih umijemo. Koža postane mehka in voljna.

RADIO-PROGRAM

RADIO CELOVEC

Dnevne oddaje razen ob sobotah in nedeljah: 6.20 Jutanja glasba — 8.15 Kaj kuham danes? — 8.30 Pozdrav zate — 9.05 Zelje poslušalcev — 10.15 in 15.00 Solska oddaja — 11.45 Za podeželsko ljudstvo — 12.00 Opoldanski koncert — 14.10 Kar si želite — 17.10 Popoldanski koncert. Poročila dnevno ob: 7.00, 8.00, 12.30, 17.00, 20.00 in 22.00.

Sobota, 31. januar:

7.45 15 minut za naše mlade poslušalce. Kar športnika zanima — 10.45 Veder dopoldne — 14.30 Želi si kaj — 15.15 Kulturno zrelo tedna — 16.15 Filmski magazin — 18.00 Pogled v svet — 18.30 Za smeh — 20.15 Športna poročila — 20.20 Slager-express — 21.40 Španska narodna glasba.

Nedelja, 1. februar:

7.15 Pester spored po željah poslušalcev — 8.10 Kmečka oddaja — 10.00 Maša — 11.15 Lepe melodije — 12.45 Kulturno zrelo tedna — 14.45 Pozdrav za mesto in deželo — 17.30 Šport in glasba — 20.20 Slušna igra.

Ponedeljek, 2. februar:

10.45 Veder dopoldne — 11.00 Solska oddaja — 14.30 Poročila in objave. Teden in mi. Mojstri besede: Lukian — 16.00 Pevska ura — 19.15 Mednarodni promenačni koncert — 20.15 „Kako se je začelo!“

Torek, 3. februar:

10.45 Iskalna služba — 11.00 Solska oddaja — 11.30 Pozdrav za mesto in deželo — 14.30 Slov. poročila in objave. Zdravniški vedež: Gripa. O Turkih v Rožu — 15.30 Za ženo in družino — 16.50 Anekdote meseca — 18.30 Mali večerni koncert — 21.00 Zelje, ki jih radi izpolnimo.

Sreda, 4. februar:

10.45 Iz ženskega sveta — 11.00 Pozdrav za mesto in deželo — 14.30 Slov. poročila in objave.

Za ženo in dom — 16.30 Novosti iz plošč — 20.15 „... in zdaj igra Pepi Naar“ — 21.00 Radijski oder.

Četrtek, 5. februar:

10.45 Nasvet v življenjskih vprašanjih — 11.00 Solska oddaja — 11.30 Pozdrav za mesto in deželo — 14.30 Slov. poročila in objave. Kmetijska oddaja — 15.30 Tako zveni dunajsko — 18.30 Za mladino: Friderik Chopin — 19.15 Lepe melodije — 20.15 Slager-loterija.

RADIO LJUBLJANA

Dnevne oddaje razen ob sobotah in nedeljah: 5.30 Dobro jutro dragi poslušalci! — 7.00 Radijski koledar in pregled tiska.

Poročila dnevno ob: 5.45, 6.30, 12.30, 15.00, 22.00 — 19.00 Radijski dnevnik.

Sobota, 31. januar:

12.45 Zabavna glasba — 13.00 Jezikovni pogovori — 13.10 Venček vedrih melodij — 13.15 Kulturni pregled — 15.30 Naš roman — 15.45 Narodne pesmi — 16.00 Po naši lepi deželi — 17.20 Oddaja za pionirje — 19.40 Od melodije do melodije — 20.30 45 veselih minut — 22.15 V plešnem ritmu.

Nedelja, 1. februar:

6.30 Pregled tiska — 8.00 O športu in športnikih — 8.15 Vedre melodije — 9.00 Literarnoglasbena oddaja: France Prešeren: Sonetni venec — 11.00 Od pravljice do pravljice — 12.00 Oddaja za Beneške Slovence — 12.45 Zabavna glasba — 13.10 Zeleli ste — poslušajte! — 15.10 Narodna glasba — 15.30 Za naše kmetovalce — 16.00 Igra godba na pihala Ljubljanske garnizije — 16.30 Radijska igra — 17.05 Promenačni koncert — 20.00 Opera.

Ponedeljek, 2. februar:

13.40 Od melodije do melodije — 15.30 Solska ura za nižjo stopnjo — 17.45 Tečaj francoskega jezika — 18.00 Vedre melodije — 18.30 Jezikovni

URADNE OBJAVE

TEČAJ ZA AVTOGENO VARJENJE V VELIKOVCU

Zbornica za obrtno gospodarstvo za Korosko, zavod za pospeševanje gospodarstva, objavlja, da se bo pričel v ponedeljek, dne 2. februarja 1953, ob 8. uri v Velikovcu pri kovaškem mojstru Urbasu II. del nadaljevalnega kurza za avtoogeno varjenje.

Tečaj bo trajal en teden celodnevno.

Interesenti naj se takoj javijo pri okrajni trgovski zbornici v Velikovcu.

SOLSKE POČITNICE V LETU 1953

Zvezno ministrstvo za prosveto je izdalo odlok, ki odreja, da bodo počitnice v šolskem letu 1952/53 naslednje: Velikonočne počitnice bodo od cvetne nedelje do vključno torika po veliki noči, binkoštno počitnice so od sobote pred binkošti do vključno torika po binkošti. Glavne počitnice bodo na Koroskem od ponedeljka, 13. julija do vključno sobote 12. septembra. Novo šolsko leto se bo pričelo v ponedeljek dne 14. septembra.

VREME

Dotok milejših zračnih mas iz zapada traja dalje. Ob območju južnih Alp nastopa krajevno še veter in jutranja megla. Čez dan je večina jasno in le tu in tam zmerno megleno. Temperatura se je le neznatno spremenila.

pogovori — 18.40 Umetne pesmi poje Učiteljski pevski zbor „Emil Adamič“ — 19.40 Igra Ljubljanski plesni sekstet — 20.00 Okno v svet — 20.10 Simfonični koncert orkestra Slovenske filharmonije.

Torek, 3. februar:

11.00 Solska ura za nižjo stopnjo — 11.30 Solska ura za višjo stopnjo — 14.00 V pesmi in plesu po naši deželi — 15.10 Zabavna glasba — 16.00 Športno predavanje — 17.10 Melodije in ritmi — 17.45 Tečaj angleškega jezika — 18.00 Umetne in narodne pesmi poje naši zbori — 18.30 Kulturni pregled — 18.40 Igra pianistka Darinka Bernetič — 20.15 Odlomki iz Massenietove opere „Werther“ — 21.00 Literarna oddaja.

Sreda, 4. februar:

12.00 Narodna glasba — 13.00 Z obiskov pri pionirjih — 14.40 Igrajo Veseli godci — 15.50 Zdravstveni nasveti — 17.10 Koncert saksofonista Srečka Dražila, pri klavirju Dana Hubadova — 17.30 Solska ura za višjo stopnjo — 18.30 Zunanje-politični feljton — 18.45 Na harmoniko igra Avgust Staniko — 20.00 Radijska igra — 21.00 Večerni spored orkestralne glasbe.

Četrtek, 5. februar:

12.45 Zabavna glasba — 13.00 Odgovarjamo na vprašanja pionirjev — 13.15 Igra Vaški kvintet, poje Franc Koren — 14.00 Od melodije do melodije — 15.10 Narodne pesmi izvajajo ansambli in solisti — 16.00 Oddaja za žene — 17.50 Partizanski spomini — 18.20 Novosti iz literature — J. F. Perkonnig: Koroski Slovenec — 19.40 Igra trio Dorko Škoberne — 20.00 Domače aktualnosti — 20.10 Narodna glasba.

Izdajatelj, lastnik in založnik lista: Dr. Franc Petek Velikovec. Uredništvo in uredava: Celovec, Gasometergasse 10. Telefon 16—24. Za vsebino odgovarja: Rado Janežič Tiska: Kärntner Druck- und Verlags-gesellschaft m. b. H., Klagenfurt. — Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Klagenfurt, 2. Postschließfach 17.

Zahvala

Ob smrti naše dobre matere

MARIJE KUMER

ki smo jo izročili dne 20. januarja na domačem pokopališču k zadnjemu počitniku, se iskreno zahvalujemo Kozamurnikovim družini, ki je začnaja leta zanjo skrbela z vsó ljubeznijo. Nadalje se zahvalujemo vsem številnim žalnim gostom, ki so jo spremili na njeni zadnji poti in gospodu provizorju Holmarju za globoko občutene tolažilne besede.

Zalujoči hčerki Marta Sitter in Marija Rogelnik, zet Franc Rogelnik in ostali sorodniki

Ilija se je vrnil iz Gorjancev in sedi za mizo. V kotu se je zgrbil Jurko; gleda v zemljo in zaskrbljen čaka Jane. V vratih stoji Kata in gleda v daljavo, kdaj bo prišlo dekle. Noč je, mesec sveti. Jug goni po nebu rumene oblake in zvižgajoč zgrabava veje.

„Ha! Ha! Ha!“ prodira skozi tuljenje vetra pošasten smeh. Za ograjo se prikaže skakljajoča ženska. Bosa je in razgaljena. Temni lasje in bela srajca vihrajo v vetru. Roke dviga in se krohota: „Ha! Ha! Ha!“ K Ilijini koči leti.

„Za pet božjih ran!“ vzklikne Kata in se prekriža ter umakne v izbo.

„Kaj je?“ skoči kvišku Ilija, a Jurko dvigne glavo. Na podstenu se slišijo koraki in v izbo skoči razgaljena, razčesana, bleda in prepadla — Jana. Sredi sobe obstane. Vse telo drgeče, oči mrzlično blešče, ženska se vrti in vrti, kakor da jo suka vrag. Nagne glavo, ploskne z rokami in udari v smeh:

„Ha! Ha! Ha! Arlandova Dora sem, Dora, Dora! Ha! Ha! Ha!“ In se zavrti na eni nogi, vrti in vrti in ploska — in naposled pade na zemljo ko mrtva.

Kata vzkrikne, Ilija priskoči, Jurko se dvigne, razširi slepe oči in zajecelja: „Jana moja Jana! Kje si?“

XXVI.

V sobo gospe Uršule plane Anka Konjska. Bila je nenavadno razigrana.

„Mati!“ reče skoro brez sapa, „pravkar je prijahal sel iz Brezovice v Zagreb.“

„Kaj je?“ skoči kvišku Uršula, ki je prebledela.

„Gospod Ambrož je izdihnil,“ odgovori Anka.

„Mrtev!“ šepne Uršula in glava ji kloni na prsi.

„Česar smo se bali že mesec dni, se je zgodilo; vročica ga je pobrala.“

„Anka,“ vzklikne Uršula, ki je dvignila glavo, „moja najmočnejša opora se je zvalila v grob.“

„Da,“ potrdi gospa Konjska. „Mati! Hudo bo za vas, če zdaj ne zgrabite prilike. Tahi se je nekoliko omeščal, Ambrož je mrtev. Hitro se odločite in se lotite dela, pa ga hitro končajte.“

„A moja prisega?“ zadrhti mati.

„Vas ne veže več. Tretje leto bo itak minulo po nekaj mesecih, sicer pa vam imam sporočiti, da Miliča ni več.“

„Ali je v robstvu umrl?“ se zdrzne Uršula, „ali je to mogoče? Kdo ti je to povedal?“

„Alapičev zaupnik Drmačič. V skrbi za bobčnost svoje sestre sem ga vdruči napotila na Turško poizvedovat. Spet pride v Banjaluko. Zdaj izve od očividcev, da so o priliki vstaje vse krščanske ujetnike posekali, med njimi tudi Miliča in Mogaiča. Drmačič je bil sam na Miličevi gomili. Zdaj imaš svobodne roke.“

„Kje je ta človek, kje?“ vpraša Uršula, ki je bila vsa zmešana.

„Ali naj ti ga privedem?“

„Privedi.“

Konjska odide iz sobe in kmalu nato privede za roko Zofijo. Kmalu zatem vstopi Drmačič, se postavi kraj vrat in izpod očesa opazuje zdaj Uršulo, zdaj Zofijo ki je sedla zraven matere in boječe gledala potepinskega „advokata“.

„Vaša milost,“ se zdaj le-ta oglasi in se vsem globoko prikloni ter obrne k Uršuli, „vi ste bili tako milostljivi, da ste poklicali mene, nevrednega grešnika, k sebi.“

„Da,“ reče Uršula, „ali veš zakaj?“

„Vem,“ odgovori z žalostnim obrazom Šimen, „zaradi gospoda Miliča.“

„Miliča!“ vzklikne Zofija, ki zardi in skoči kvišku, toda mati jo prime in potisne nazaj na stol.

„Kaj veš?“ vpraša Šimna Uršula.

„Eh, vse vem, a bi raje ne vedel ničesar,“ skloni glavo Drmačič, „čeprav sem propalica, je v meni nekaj krščanskega srca, Milič je bil za sužnja v Banjaluki.“

„Živ?“ radostno zadrhti Zofija.

„Poganski Turki,“ nadaljuje Šimen, „zatirajo krščansko ljudstvo, da se Bog usmili. Milič, ta plemenita duša, je to gledal na lastne oči. In na njegov nasvet so se kristjani zarotili, da bodo neke noči vsi planili po Turkih, Milič pa jih bo vodil. Prekleta izlaja!“ udari „advokat“ z nogo po tleh, vtem ko Zofija upira oči vanj in se trese ko šiba.

„Da,“ nadaljuje Šimen z jokavim glasom,

„izdal jih je neki tovariš in kristjani so spet padli v robstvo, a Miliču...“

„Kaj?“ skoči kvišku Zofija in stegne roke proti „advokatu“.

„So odsekali glavo,“ mirno odgovori Šimen in pogleda dekleta.

„Joj meni!“ vzklikne Zofija vsa obupana in se zgrudi brez zavesti v naročje svoje sestre.

„Kdo ti je to povedal?“ vpraša Uršula ostro. „Siromašen frater, ki je truplo vrlega junaka pokopal.“

„Ali je to resnica?“

„Prisegam pri svojem izveličanju!“ dvigne „advokat“ tri prste.

„Pojdi!“ mahne Uršula z roko in pristopi k Zofiji, ki jo je Anka položila na postelj.

„Za sedaj je zadosti, mati,“ šepne Anka, „pazite nanjo, nezavest bo minila.“ — Potem se obrne k Šimnu in mu reče: „Pojdi za menoj, dala ti bom pismo, da ga neseš gospodu Alapiču na Vukovino.“

Mali Šimen Drmačič sedi na vrbovem panju kraj Save, da se okrepi za pot na Vukovino. Počasi potegne iz žepa steklenico rakije in potegne dvakrat, trikrat. A s steklenico mu zdrkne iz žepa tudi pismo in pade na zemljo.

„Oho, kmalu bi ga bil izgubil!“ zamrmra.

„Na, tu stoj!“ pravi in zatakne pismo za klobuk, ki je ležal kraj njega v travi.

Drmačič je bil to pot spet zelo žejen, izprazni steklenico do dna in začne po svoji navadi filozofirati.

(Dalje)